

A GIGANTIKUS TEHETSÉG ELVISELHETETLEN SÚLYA

Nickelodeon

VARRÓ ATTILA

CAGE SZERZŐI KOMÉDIÁJA ÖNPARÓDIA HELYETT DUPLACSAVAROS ÖNARCKÉP.

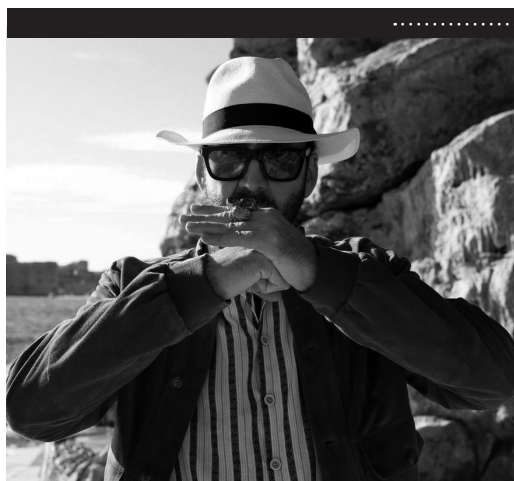
Nicolas Cage a kortárs amerikai film Bubbler-zenegépe: ötven centért gyakorlatilag bármit eljátszik retrokarcos, ám hi-fi minőségben és közben az ember képtelen levenni róla a szemét. Legyen szó vérszomjas vidámparki óriásbábokat kibevező takarítóról (*Willy's Wonderland*) vagy trüffeltúró malacpajtásával társalgó erdei remeteséfről (*Disznó*), mutáns földönkívüli lényre transzformálódó családapáról (*Color out of Space*), vagy bal heréjével kezében üvöltöző szamuráj-Mad Max-ról (*Prisoners of Ghostland*), Cage csorbíthatatlan karizmája bármilyen különös zsánerképződményt vagy ezoterikus indie-művészfilmet képes összetartani – hála annak a sajátos imázsnak, amelynek szinte a pálya legelejétől szerves része az önreflexió. A *Vesztett a világ* Sailorától az *Ál/Arc* Castor Troy-án át az *Adaptáció* Charlie Kaufmanjáig Cage legjobb filmjeiben egyszerre alakítja a figuráját és az őt alakító színészt, karaktereinek identitását meghatározza egyfajta állandó tudathasadás a valós én és a szerepjáték között, amelyet a legócskább filléres trashfilmben is

bátran elővehet, mintha csak azt üzenné a hűséges közönségének: „te most nem egy pocskéul megírt figurát nézel, hanem azt, ahogyan én eljátszom”.

Ez a sajátos szerzői imázs szinte követelte magának, hogy Nicolas Cage is bekerüljön abba az ezredforduló óta bővülő színészgárdába, akik nem csupán bájos *cameo*-k vagy burkolt alteregók (lásd Woody Allen) formájában játszhatják el önmagukat egy fikciós filmben, de hamisítatlan posztmodern truvájként sztár-perszonájuk kap saját történetet. Többről van itt szó önironikus *mockumentary*-knál (*Real Life*, *Pittsburgh*, *I'm Still Here*) – ezek a filmek nem a valódi színészt helyezik megírt kontextusba, hanem belőle írnak fikciót, amelyben a filmszerepiből felépült konstrukció és a valós személyiség közötti ellentmondásos viszony kerül a középpontba. Amikor a minden karakterét szenvtelen bábbá redukáló John Malkovich saját fejében

„Belőle írnak fikciót”

(Nicolas Cage)

egy Malkovich-panoptikummal szembesül (*A John Malkovich-menet*); amikor a kiöregedett Jean-Claude van Damme egy postarablás túszaaként könnyezve beszél személyes bűntudatáról az erőszakos és haszontalan álomgyári illúziók terjesztése miatt, hogy aztán egy köríves fejrúgással leszámoljon vele a végén (*JCVD*); amikor a kis hollywoodi karakter szerepekre kárhóztatott Paul Giamatti tárolásra leadott lelkét nagyobb sztár híján eladják a feketepiacon egy orosz szappanopera-színésznőnek, aki meg van győződve róla, hogy Al Pacino lelkével folytathatja pályafutását (*Lélekölő*) – mindezek a konkrét filmszí-

nészi pálya szekunder szerzői vallomásaivá válnak egy író-rendező kezében.

Cage négy évtizedes karrierjének *8 és féljé*t azonban nem egy Woody Allen- vagy Spike Jonze-kaliberű álomgyári *auteur* készítette el: a *Csajkeverők* középszerű pasikomédiájával debütáló Tom Gormican ezúttal sem kívánt többet adni a nézőknek egy mókás dialógusokkal és túltrajzolt vígjátéki helyzetekkel szórakoztatóvá tett *bromance*-nál, amelyben az egyik fél történetesen egy létező, sőt sokak számára legendás színész, a másik pedig egy elvakult multimilliomos-rajongó, aki nem melleleg a CIA célkeresztjébe került némi fegyverkereskedelem és emberrablás okán. Amitől azonban *A gigantikus tehetség elviselhetetlen súlya* hozzáteszi a maga pluszát a *Durr durr és csók* vagy *Rendes fickók* típusú hollywoodi akciófilm/buddy komédiákhoz, az éppen a Cage kézjegyét jelentő elidegenítő távolságtartás az általa alakított szereptől, amelyet ezúttal bravúros duplacsavarral önmaga eljátszásához használ: nem önparódiát kerekít a saját zsánervilágába pottyant sztárról (mint Bruce Campbell a *Nevem Bruce*-ban), hanem meggyőző önarcképet mutat arról a tudathasadásos állapotról, ahogyan a hétköznapi életét (család, szakma) eluralja a Cage-imázs – ám anélkül, hogy egy pillanatra is azt éreztetné a nézővel, ilyen a *valódi* Nicolas Cage. Gormican számos fantáziaepizóddal jelzi ezt a konstans ktrecharcot, amelyben a főhős vérre menő vitákat folytat az ifjúkori Sailorról mintázott doppelgängerrel, aki gonosz ösztönéknént kényszerítené bele folytonosan a klisévé koptatott bördzsekibe – nem véletlen, hogy épp a *Dr. Caligari*-nak jut a kedvenc film szerepe –, ezzel is jelezve a nézőknek: az évi hatfilmes nickelodeont rég nem a filmben is fennen hangoztatott kenyérkereset vagy holmi önkifejezési vágy működteti, hanem az elviselhetetlen megfelelési kényszer a vásznak és képernyők révén gigantikussá nőtt énképnek.

A GIGANTIKUS TEHETSÉG ELVISELHETETLEN SÚLYA (*The Unbearable Weight of Massive Talent*) – amerikai, 2022. Rendezte és írta: **Tom Gormican**. Kép: **Nigel Bluck**. Zene: **Mark Isham**. Szereplők: **Nicolas Cage** (Nicolas Cage), **Pedro Pascal** (Javi), **Sharon Horgan** (Olivia), **Tiffany Haddish** (Vivian), **Paco Leon** (Lucas). Gyártó: **Embassy Films / Lionsgate**. Forgalmazó: **Freeman Film**. Szinkronizált. 105 perc.